

A szent térkép

Sokszor kérdeztem magamtól: mit keres itt ez a térkép? Ezen a pályaudvaron – a szénraktárhoz közel –, ahol naponta százezren vagy kétszázezren loholnak el, és ügyet sem vetnek rá. Egyetlen rozsdás szeggel van a falra akasztva. Minthogy naponta elmegyek itt, idővel az is problémává nőtt előttem, ki biggyesztette ide. Négy hónap óta látom. Az eső elvégezte a maga nivelláló munkáját. Némiképp meg is oldotta a helyzetet. Franciaország vöröse leolvadt, mint színész nő ajkáról a festék, belesurgott Svájcba és Belgiumba, Németország sárgája megpenészedett, Anglia lilája a tengerbe futott, az óceánok fantasztikus vízözönt zúdítottak a kontinensre, nem kímélve a semleges államokat sem. Már-már el se lehet igazodni a térképen. Kiszikkasztotta a nyár, a korom, a füst, az utcai por vékony fátyollal vonta be, a zsíros ujjak maszata, a sár lekvárja bedekorálta, s végül összelocsolta a november. Most ahhoz a levélhez hasonlatos, amelynek tintáját könnyek mázsolják el. Vajon ki sajnálta meg ennyire a szegény világot, a szegény-szegény emberiséget?

Nem egyedül áll ez a mappa. Amerre járok, mindenütt szembeötlik egy-egy, nemcsak a kirakatokban és a trafikok, vendéglők, kávéházak ablakain, de képtelen helyeken, ahol az emberek nem tartanak haditanácsot, egy körüti fán, egy levélszekrényen, egy földszintes magánház kapuján, egy budai utca kerítésén. Úgy rémlik, valami titokzatos emberi szolidaritás van ébredésben. Ismeretlen emberek éjjel bejárják a várost, s – maguk se tudják, miért – térképeket szegeznek ki mindenüvé. Lássátok, miről van szó, tanuljátok meg a földrajzot, amely többé nem tantárgy, és a külpolitikát, amely nem műkedvelők mulatsága, de legalább oly fontos, mint a májad, veséd és tüdőd munkáját ellenőrző orvostudomány. Hány egészségügyi hirdetményt olvasunk állandóan a falakon. Ki kell függeszteni egy külpolitikai hirdetményt is. Okos és hasznos olvasmány, s ma kedves és intim is, mint egy családi album. Hazamenet rátéved a tekinteted egy földdarab csücskére, egy folyócska kacskaringójára, s nyomban megtalálha-

to, hol az öcséd, bátyád, az apád, többé nem érzed magad oly egyedül. Csak a középkorban volt ilyen érzést, ösztönt, akaratot összehangoló varázs, amely mindenkit egyformán foglalkoztatott, amelybe mindenki beleolvashatta a maga egyéniségét, amellyel mindenki kiszínezhette élményeit, egy emberi közösséget teremtő princípium: a biblia.

Azon csodálkozom, hogy az utcai térképek nem kallódnak el. Budapest pedig híres volt arról, hogy mindent kiollózott, letépett és ellopott, a kávéházi illusztrált lapok műmellékleteitől kezdve a falragaszokig. Kamaszos, hetyke tekintélygyűlölet élt benne. A reklámképek hölgyeinek okvetlenül bajuszt rajzolt. Ezeket a bitang térképeket azonban nem a rendőrség, nem a városi hatóság, nem a nemzetközi jog védi, hanem a korszellem. Még a lígeti csibész is megérti, hogy életünk szimbóluma van rajtuk, megáll előttük, továbbmegy, nem bántja. Hónapok múlva is ott van a szélben, a rozsdás szegen az én ócska, maszatos térképem, és lobog, mert jelkép, többet jelent önmagánál, a történelem vetülete egy eszményi síkon, energiatartály. Az oltalmazza, ami a sírok elhagyott koszorúit. Még az útszéli zsványok se tépázzák meg.

Ma a térkép szent.

(*Nyugat*, 1914. december 16. – *F*, 94–95. old.)